

מפניני הפרשה - מאמר

הדיבר העשירי

"לא תחמוד בית רעה, לא תחמוד אשת רעה, לא תחמוד וְשֹׁרוֹ וְחֶמְרוֹ וְכָל אֲשֶׁר לְרֵעֶךָ" (פרק כ' יד): רש"ר הירש בפירושו לתורה מבאר עפ"י המכילתא: "המכילתא מבדילה כאן בין "המדה" ל"תאוה". "תאוה" היא תשוקה פנימית, כליון הנפש, ואילו "המדה" היא גם השתוקקות שסופה להגיע לידי מעשה, וכך: "לא תחמוד כסף וזהב עליהם ולקחת לך" (דברים ו').

רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, תמה לגבי אריכות הלשון בדיבר זה העשירי שבעשרת הדיברות: הרי אם הכתוב מסים "כל אשר לרעך" - למה מפרט הוא בתחילה בית, עבד, שור וחמור?

ותירץ - אדם חומד את בית רעהו - יש לו בית יפה, גינה, ריצוף שיש, שמיחים מקיר לקיר, מטבח מרהיב, פינת אוכל סינית, סלון איטלקי, נברשת אוסטרית, תרים ונציאני. הוא חומד את "חמורו" של חברו: יש לו מכונת מרצדס חדשה - מדוע לי אין, האם הוא מוכשר ממני, נעלה ממני. אין זה הוגן, היכן היושר!

עונים לו: אתה צודק, אבל, מצד שני, אין זה צודק שתקבל רק את כל מה שיש לו ויחד עם זה תשאיר ברשותך את כל השאר: את הבריאות הטובה, המשפחה המאושרת והשלווה שבביתך. אם ברצונך - קום והתחלף איתו בכל: קח את המכונת שלו, עם האולקוס וכאבי הראש. עם ה"מרכה נכסים מרבה דאגה" יומם ולילה, עם הצרות מכית, המזג הרע והתפרצויות הזעם, הכל בכל - ואם אתה עדיין מוכן, אות הוא שאינך יודע את מצבו...

לכן נאמר: "לא תחמוד בית רעך ושורו וחמורו - וכל אשר לרעך". אל תסתכל בפרט שה או אחר, הסתכל על כל בכל - וכבר לא לחמוד מאומה... הרבי מרופשיץ זצ"ל נהג לומר: לכל יהודי סאת צרות משלו, משתרך הוא בדרכי החיים וצורר מועקותיו על שכמו. כשיבוא המשיח יקדמו פני המוני בני ישראל, מכותפים בצרותותיהם, ויזעקו מרה: על מה ולמה נגזר עלינו לשאת את צרותותינו? יקה המלך המשיח אולם ענק, יקרא אליו יהודי אחר יהודי, ויאמר לו: "הנה לנו את צרורך ופתח אותו". פותח היהודי את צוררו ויוציא, וכך מתמלא החדר בצרותות, ואז חוזר התהליך על עצמו. המלך המשיח קורא ליהודי אחר יהודי, ואומר לו: "בחר לך צרור". סוקר היהודי את כל הצרות - רואה את הצרות והמועקות, צרות העניים והעשירים, החולים והבריאים, העובדים והמוכמלים - ובוחר בצוררו הישן והמוכר...

ומעשה שהיה: אדם עני, קשה יום ומדוכה בצרות בא לפני רבו כדי להסיה לפני את אשר על ליבו. המתין בתור והתור לא התקדם, מפני שלפניו נכנס אדם עשיר שהתמחמה זמן רב במחיצת הרב. כעבור שעה ארוכה יצא העשיר והעני נכנס. שמע הרב את אשר על ליבו וברכו בלב נרגש. "זהו?" תמה העני - לפני היה כאן עשיר שישב במחיצת הרב שעה ארוכה ואני מסים ענייני בכמה דקות?! האם גם לכאן הדרה האפליה?!

הלא תבין ענה לו הרב - "אני יושב כאן כדי לעזור ליהודים שבורי לב בעצה או בכרכה. איתך אין לי כל בעיה, אתה בא לפני ומיד אני מבין את מצוקתך וכמה עלי לברכך. אבל כשאותו עשיר מגיע, מדושן עונג אמיד ומצליח ואינו חסר מאומה, מתחיל אני לשוחח עמו, ולקלף שכבה אחר שכבה מזהיחות הדעת ושיכרון המעמד, עד שהושף אני כמה אומלל הוא בחייו, כמה זקוק הוא לרחמים ולהמלה, לעידוד ולכרכה!

בין אדם לחבירו

בהצעת שידוכין, היועץ לרוב מביע דעה על הצעת ההתקשרות ודעתו עשויה להשפיע מאוד על ההלטות, לכן יש להתייחס לזה ככובד ראש. לא ידריך אדם אחרים, אלא אם הוא מאמין שהוא מבין את המצב לאשורו ויש לו את ההבנה וניסיון החיים הנדרשים כדי להדריך את הפונה אליו. לכן, לעולם אל יעודד אדם הצעת שידוך שאין לו כל ידיעה בו אך ורק כדי לראות שפלוני "סוף סוף מתחתן". מותר לעודד שידוך רק כאשר מאמינים בכנות שההצעה היא לטובת שני הצדדים.

שואל ומשיב

שאלה: מהי סגולת ישראל והשבת?

תשובה: על ידי השבת מתגלה הקשר המיוחד שבין הקב"ה לישראל, שנאמר בשמות לא': "אך את שבתתי תשמרו כי אות הוא ביני וביניכם לדרתים לדעת כי אני ה' מקדשכם: ושמרתם את השבת כי קדש הוא לכם... ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם: ביני ובין בני ישראל את הוא לעולם..."

אמרו חז"ל במסכת ביצה טז. "אמר הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם". עוד אמרו שם: "כל מצווה שנתן להם הקב"ה לישראל נתן להם בפרהסיא, חוץ משבת שנתן להם בצנעא, שנאמר: "ביני ובין בני ישראל את הוא לעולם". והרי מצוות השבת היא מעשרת הדברות שנתנו בפרהסיא. אלא שעומק עניינה של השבת, שעל ידה מתגלה התוכן הפנימי האלוקי של העולם, הוא דבר שאינו יכול להתגלות בפרהסיא, כי הוא עניין מיוחד שתלוי בקשר שבין הקב"ה לישראל.

זהו שאמרו חז"ל (שם): "נשמח יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת, ולמוציא שבת נוטלין אותה הימנו". על ידי הנשמה היתירה יכולים ישראל לקלוט את משמעותו האלוקות של העולם ואת היעוד המיוחד שלהם. זהו שאמרו חז"ל בסנהדרין נח: "נכרי ששבת - חייב מיתה". ועוד אמרו (דברים רכה א' כא): "בנהוג שבועלם, מלך ומטרונה יושבים ומסחחים זה עם זה, מי שבא ומכנים עצמו ביניהם אינו חייב מיתה?! כך השבת הזו בין ישראל ובין הקב"ה, שנאמר: "ביני ובין בני ישראל, לפיכך, כל נכרי שבא ומכנים עצמו ביניהם עד שלא קיבל עליו לימול - חייב מיתה"

כדי לבטא את היבטה הגדולה של השבת אצל ישראל, ככלה מלכותית אצל התנה, נהגו ישראל לצאת לקראת השבת. ומסופר בשבת קטו. על קבלת השבת של רבי חנינא, וכן של רבי ינאי שהיה לובש את בגדיו הנאים ומקבל את השבת באמירת: "בואי כלה, בואי כלה".

על יסוד זה תיקן רבי שלמה אלקבץ את הפיוט הנפלא: "לכה דודי (ישראל) לקראת כלה פני שבת נקבלה.

מפניני הפרשה - רעיון

החיבור בין שני לוחות הברית

אחרי מעשה החסד שעשתה רבקה עם אליעזר כתוב בתורה: "וַיְהִי כַּאֲשֶׁר פָּלוּ הַגְּמֻלִים לְשֵׁתוֹת וַיִּקַּח הָאִישׁ גָּזִם וְזָבַח פָּקַע מִשְׁקָלוֹ וַיִּשְׁנֵי צְמִידִים עַל יָדָיו..." (בראשית כד' כב') רש"י שם מפרש: "ושני צמידים - רמז לשני הלוחות מצומדות". והשאלה מדוע מדיגיש רש"י שהלוחות היו מוצמדים?

נראה להשיב על כך כי שני הלוחות היו מורכבים מלוח אחד שכלל מצוות בין אדם למקום ולוח שני שכלל מצוות שבין אדם לחברו. חיבור הלוחות מורה כי לא ניתן להפריד בין מצוות שבין אדם למקום למצוות שבין אדם לחברו, כלומר לא יכול אדם לומר שהוא מכיר ומייחס חשיבות רק למצוות בין אדם למקום או רק למצוות שבין אדם לחברו, אלא מהווייבים אנו להקפיד לשמור ולקיים את שניהם, ובאותה מידה.

כמו כן נראה להסביר כי מצוות שבין אדם למקום קשורות יותר למחשבה, ללב ולנשמה, בעוד שמצוות שבין אדם לחברו קשורות יותר לעשייה. החיבור בין הלוחות מורה כי אין להפריד בין המעשה לבין המחשבה, ראייה לכך היא התפילין. תפילין של יד מסמלים את המעשה ואילו תפילין של ראש את המחשבה ובמסכת סוטה מד: מובא "השח בין תפילה של יד לתפילה של ראש עבירה היא בידו והזור בה מעורכי המלחמה"

אם נרצה להעמיק יותר נוכל להסביר שהלוח הכלל את מצוות שבין אדם למקום שייך יותר לחלק המחשבתי הפנימי של האדם, דהיינו לחלק הנסתר ואילו המצוות שבין אדם לחברו שייך יותר לחלק המעשי הנגלה של האדם. חיבור הלוחות בהקשר לכך מלמדנו שהחלק הנגלה והנסתר צריכים ללכת יחד ואין להפרידם, הצד הגלוי והנסתר משולבים יחד.

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:	נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:
פּרַץ עֲשֵׂיה ע"ה בן כוכבה ה"ו	פּרַץ עֲשֵׂיה ע"ה בן כוכבה ה"ו
רַחֲמִים בֶּן שׁוֹקְרוּלָה דְרֶשֶׁן ע"ה	רַחֲמִים בֶּן שׁוֹקְרוּלָה דְרֶשֶׁן ע"ה
שְׂמוּאֵל בֶּן אֲבִיגַיִל עֲלִיזָה אֶהְרוֹנִי ע"ה	ר' בְּרוּךְ בֶּן אִישׁוֹ בִּישׁוֹן ע"ה
אֶלְכַסְנֶדֶר בֶּן דּוֹד (וִיִּים) ע"ה	יִשְׂרָאֵל בֶּן מוֹל עֵסִים ז"ל
יַעֲקֹב בֶּן סַעִידָה בֶּן סָדוֹן ז"ל	אַלְהִיָּהוּ בֶּן רַחֵל חַיִּים הַכְּהֵן ז"ל
מִלְטָנָה בַּת לָאָה כַּהֵן ע"ה	אַסְתֵּר בַּת מָרִים כַּהֵן ע"ה
מַסְעוּדָה בַּת לָאָה עֲמִיר ז"ל	חַנִּינָה בַּת תַּמּוֹ מוֹר יוֹסֵף ע"ה
שׁוֹלְמִית בַּת שְׂמוּאֵל פֶּרְנָק ע"ה	לָאָה בַּת אַסְתֵּר ע"ה
מִלְכָּה בַּת יִצְחָק צְבִי פֶּרְנָקֵל (לְקַסְמֶבֶרֶג) ע"ה	מִלְכָּה בַּת יִצְחָק צְבִי פֶּרְנָקֵל (לְקַסְמֶבֶרֶג) ע"ה

חשמונאים (שעון חורף)

כניסת השבת: 16:47
 יציאת השבת: 17:46
 זמן רבנו תם: 18:22

שבת קודש פרשת יתרו מפטירים

פרסומים תורניים
 בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
 ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

"בשנת מות המלך עזריהו"
 (ישעיה ו' א')

השמעת קול בשבת עפ"י פסיקת מרן בשו"ע שלח' ופוסקים אחרונים

פרטי הלכות

- א. מותר לנקות בגד מן הנוצות שעליו על חדי מברשת בנגידים העשויה מקסמים, ואין הוששין אם ישתברו קסמיהם. והמהמיר להסירם ביד כדי לחוש לדעת הרמ"א, תבא עליו ברכה. (ילקוט יוסף שבת ה' סימן שלז).
- ב. השמעת קול בכלי שיר, אסור. (מרן בשו"ע) לאו דוקא בכלי שיר, אלא אפילו ביד כגון להכות כף אל כף כאשר זה נעשה בדרך שמחה ושיר אסור, כמו שכתב בסימן שלט' סעיף ג', מטעם שמא יתקן כלי שיר, ואם ירצה להכות כף אל כף כדי לשמח את התינוק או להשתיקו יעשה זאת בשינוי. (עפ"י משנה ברורה).
- ג. להקיש על הדלת וכיוצא בזה, כשאינו דרך שיר, מותר. (מרן בשו"ע) אפילו אם כונתו להשמיע קול כדי שיפתחו לו מותר, ואפילו אם מקיש בכלי כיון שאינו דרך שיר, מותר. (עפ"י משנה ברורה).
- ד. כמו כן מותר להשמיע קול אם אינו עשה, ולכן אלו שקורין להבריהם ומצפצפים בפיהם כמו צפור, מותר לעשותו בשבת. (עפ"י הרמ"א בהגה) זאת אפילו אם בשריקה (צפצוף בפה) מנעים הקול כעין שיר מותר, משום שהו"ל לא גזרו בזה, כששורק בפה. (עפ"י משנה ברורה).
- ה. אסור להכות בשבת על הדלת בטבעת הקבוע בדלת, אעפ"י שאינו מכוין לשיר, הואיל והכלי מיוחד לכך, אסור. ולכן אסור לשמש להכות על הדלת לקרוא לבית הכנסת ע"י הכלי המיוחד לכך, אלא צריך הוא להכות בידו על הדלת. (הרמ"א בהגה) הלכה זו היא למנהג האשכנזים, אבל לספרדים מותר וכפי שכתב בילקוט יוסף שבת ה': מותר להקיש בשבת על הדלת וכיוצא בזה. וכן מותר להכות בשבת על הדלת בטבעת הקבועה בה, מאחר שכל זה אינו דרך שיר וגם אינו מתכוין לשיר. וכן הוא דעת מרן השלחן ערוך. אולם לדעת הרמ"א אין להקל בזה, אחר שעושה כן בכלי המיוחד לכך. פשוט לדעת כולם שאסור להשתמש בשבת בפעמון חשמלי. אפילו שמותר להכות כף אל כף בשבת כדי לעורר את הישנים.
- ו. מתרדמתם, שהיות ואין זו דרך שירה, אין בזה איסור משום השמעת קול בשבת. בכל זאת מו' שהופקד לשמור את הפירות, ורוצה להכות כף אל כף כדי להבריה את העופות, אסור לו לעשות כן, אף שהוא אינו דרך שיר, מהשש שמא יטול צרור ויורוק לרשות הרבים כשירצה להבריהם. (ילקוט יוסף שבת ה')
- ז. לדעת הרמ"א (למנהג האשכנזים) הוא הדין שאסור למשוך בחוט העינבל בשבת כדי שישמעו אנשי הבית והחצר ויפתחו לו שזה הכלי מיוחד להשמיע קול והוא כונתו גם כן לזה. ולמנהג הספרדים הדבר מותר.

פינת העורך

"כי בדבר אשר זדו עליהם" (יה' יא) רש"י מפרש: אשר זדו - אשר הרשיעו, ומוסיף ורבותינו דרשוהו לשון (בראשית כה כט) ויזד יעקב נזיד, בקדרה אשר בשלו בה, נתבשלו. הבעל שם טוב מצא בזה רמז ואומר כך: כל אדם נידון בשמים לפי פסק דין שלו שאם הוא רואה את חברו עושה מעשה רע והורץ את משפטו, שראוי הוא לעונש זה וזה, ושוכח שהוא עצמו עשה פעם כמעשה זה וכדבריו חרץ את משפטו גם הוא. זהו שאמר הכתוב: "כי בדבר אשר זדו עליהם" - העונש ניתן תמיד כפי שהרץ אדם על עצמו...

הקדמה לדברים האמורים בשבת משום השמעת קול

איסור השמעת קול בשבת הוא איסור 'שבות' מדברי סופרים, גזירה שמא יתקן כלי שיר.

המקור בתלמוד שם מובאת גזירה זו הוא במסכת עירובין קד. "עולא איקלע לבי רב מנשה אתא חד גברא טרף אבבא אמר מאן האי ליתחל גופיה דקא מהיל שבתא אמר ליה רבא לא אסרו אלא קול של שיר...". למעשה איסור השמעת קול נחלק לשלושה אופנים:

א. כלי המיועד להשמעת קול שירה וזמרה. ובכלל זה כלי המשמיע צליל

ערב שיש בו נעימות קצת כדרך שיר, אפילו אינו ממש שיר וזמר, או המיועד ללוות שירה וזמרה של אנשים (תופים וצלצלים, וכן כלי המיועד לתת את ה'טון' לחזנים ומשוררים ('קולן'), כל אלו וכיוצא בהם אסור להשמיע בהם שום קול כלשהו, ומוקצים הם בשבת ויום טוב ואסורים במלטול.

לא זו בלבד, אלא גם כלי המיועד בעיקרו לשימושים אחרים, אם עשוי באופן שבעת השימוש בו בוקעים ממנו קולות זמר או צליל ערב, אסור השימוש בו בשבת, אפילו אין כונתו כלל לצלילי השירה והזמרה.

ואם יתכן השימוש בו גם ללא שישמע ממנו צלילים, אז, אם עיקרו מיועד לשימושים אחרים, אינו מוקצה ומותר להשתמש בו, ואם עיקרו מיועד לצלילים הנשמעים ממנו, מוקצה הוא, ומכל מקום דינו ככלי שמלאכתו לאיסור, ומותר בשימוש לצורך גופו ומקומו, ובלבד שאכן יזהר שלא יתכוין להשמיע צלילים ושלא יהיה השימוש באופן של 'פסיק רישא' להשמעת הצלילים.

ב. כלי המיוחד להשמיע קול הכאה וקשקוש גרידא. בשביל שימת לב, או כדי

להשתיק, או להעיר נרדמים, או כדי שיפתחו לו את הדלת וכיוצא בזה, נחלקו בזה מרן בשו"ע והרמ"א.

לדברי השו"ע מותר להשתמש בו בשבת, ולדברי הרמ"א אסור להשתמש בו ומוקצה הוא, אלא אם כן לצורך חולי או תינוק או שעת הדחק (ועדיף שיעשה בשינוי), ויש שהתירוהו גם לכל דבר מצוה, ובפרט כשמידה כלי מיוחד לשבת השונה במראיתו מהכלי שמשתמש בו בימות החול.

ג. כלי שאינו מיוחד כלל להשמעת קול, אלא לשאר שימושים, ככף סכין

ומזלג ושאר כלים העשויים לשימוש האדם, ובכלל זה אבריו של האדם (ידיים ורגליים), אזי אם רוקע ודופק בהם כדי ללוות ולהנעים שירה וזמרה, או להשמיע בהם קול לפי קצב, כדרך המשוררים, או לתת את הטון לחזן ולמשורר, הרי זה בכלל האיסור, אא"כ יעשה בשינוי וכלאחר יד (בשינוי).

אם רוקע בהם להשמעת קול גרידא (להשתיק או להעיר אנשים לפתוח דלת וכדו') אין בו איסור כלל, זולת לשימת הגר"א שמחמיר בזה כשימת רבינו חננאל (המובא בטור) עפ"י הירושלמי (ביצה פרק ה' הלכה ב'), ואם אינו מתכוין להשמעת קול, הגם שבהכרח משמיע קול, לדברי הכל אין בו איסור.

מאידך יש מתירים להשמיע קול בהם גם כשמתכוון להנעים שירה וזמרה, כל שהוא לצורך מצוה, וכל שכן לצורך להרגיע הולה או תינוק.

מרכות מכלל ה"ה

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב ליהודה ומרים בן כליפה"יו ולכל בני משפחותיהם לרגל הולדת בנם יוסף ה"יו והכנסתו בעיתו בריתו של אברהם אבינו ע"ה, להם ולכל משפחותיהם.

יהי רצון שתזכו לגדלו יחד עם כל יוצאי הליצים באושר, שמחה ונהנת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

מרכות מכלל ה"ה

ברכות מעומק הלב וברכת מזל טוב לחיים ואפרת לאה חורי ה"יו ולכל בני משפחותיהם לרגל הולדת בנם ישי ה"יו והכנסתו בעיתו בריתו של אברהם אבינו ע"ה, להם ולכל משפחותיהם.

יהי רצון שתזכו לגדלו יחד עם כל יוצאי הליצים באושר, שמחה ונהנת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

מספר הפסוקים שקוראים לשלושה העולים

מקור בתלמוד

בגמרא במסכת מגילה כא. מובא שבקריאת התורה בימים שיש שלושה עולים, קוראים לפחות עשרה פסוקים, כולל הפסוק "וידבר ה' אל משה..." וכן מובאים אסמכתאות או רמזים לזה: "...אלא הא דתני רב שימי: אין פוחתין מעשרה פסוקין בבית הכנסת וידבר עולה מן המנין. הני עשרה כנגד מי? אמר רבי יהושע בן לוי: כנגד עשרה בטלנין שבבית הכנסת, רב יוסף אמר: כנגד עשרת הדברות שנאמרו למשה בסיני. (רבי לוי אמר: כנגד עשרה הילולין שאמר דוד בספר תהלים). ורבי יוחנן אמר: כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם..."

עשרה פסוקים לא מתחלקים בשווה לשלושה עולים, להלן דברי רבא לגבי חלוקת הפסוקים: אמר רבא: ראשון שקרא ארבעה - משובח, שני שקרא ארבעה - משובח, שלישי שקרא ארבעה - משובח..."

מפרש רש"י: ראשון - מן שלשה שקרא ארבעה פסוקים משובח, וכן שני, וכן שלישי, אם לא עשה הראשון ועשה השני, או אם לא קראו לא הראשון ולא השני ארבעה פסוקים וקרא אותן השלישי - משובח, ואם יש להן ריוח בפרשה וקראו כל אחד ארבעה פסוקים - כולן משובחין.

'מעשה רקח'

מהי כוונתו של רבא? בספר מעשה רקח על הרמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק יב' הלכה ד', מבאר את משמעות דברי רבא.

"...ופירושו דאין קפידא דדוקא האחרון יש לו לקרות הארבעה פסוקים אלא איזה מהם רשאי לקרותם והרי הוא משובח..."

בגמרא במסכת מגילה דף כג. מובא שבהפטרות בשבת קוראים לפחות עשרים ואחד פסוקים, שלושה פסוקים כנגד כל עולה. אולם אם העניין בהפטרות מסתיים בפחות ממספר פסוקים זה קוראים הפטרה קצרה יותר. ביום פורים קוראים בתורה את פרשת "ויבא עמלק" (שמות פרק יז' ה') שיש בה רק תשעה פסוקים, וזה לכאורה סותר את דברי הגמרא הנ"ל?!

תוספות

התוספות במסכת מגילה דף כא. מעלים שאלה זו, ומיישבים זאת עפ"י הגמרא הנ"ל לגבי ההפטרות. לדעתם גם בקריאת התורה אם הושלם העניין בתשעה פסוקים, שלושה פסוקים לכל עולה, מסתפקים בתשעה פסוקים בלבד. וכן כתב הרא"ש בפירושו למסכת מגילה פרק ג' סימן ב'. אולם מדגישים התוספות מסכת מגילה כג, שלמעט מצב זה קריאת עשרה פסוקים מעכבת: "חד אמר עולה וחד אמר אין עולה...ובמנחה ובשני ובחמישי עשרה פסוקים ואם שכח ולא קרא כל כך יחזור ויקרא".

פסיקת הרמב"ם

כך פסק הרמב"ם להלכה בהלכות תפילה ונשיאת כפים פרק יב' הלכה ג', שלא קוראים בתורה פחות מעשרה פסוקים ולא קוראים לעולה פחות משלושה פסוקים. וכן פסק הרמב"ם בהלכות תפילה ונשיאת כפים פרק יב' הלכה ד' לגבי חלוקת הפסוקים בין שלושת העולים: "שלשה שקראו עשרה פסוקים שנים קוראין שלשה שלשה ואחד ארבעה, ובין שהיה הקורא ארבעה ראשון או אחרון או אמצעי הרי זה משובח".

פסיקת הטור

הטור בסימן קל"ז פסק את דברי הגמרא לגבי מספר הפסוקים שקוראים בתורה וסדר חלוקתם: "...אין קורין פחות מעשרה פסוקים וידבר עולה מן המנין ואי סליק עניינא בבציר מעשרה פסוקים כגון פרשת עמלק שאין בה אלא תשעה פסוקים שפיר דמי. ואין קורין עם כל אחד פחות משלושה פסוקים שנים קוראים שלושה שלושה ואחד קורא ארבע ואיזה מהם שקורא ארבע הרי זה משובח".

'בית יוסף'

בבית יוסף בסימן קל"ז ביאר עפ"י האורחות חיים, מדוע חז"ל לא הוסיפו פסוקים לקריאת התורה של פורים: "כתוב בארחות חיים (הלכות קריאת התורה אות ס"א ויג) פרשת עמלק (שמות יז' ח - טז) תשעה פסוקים ולא הוסיפו בה מלמעלה או מלמטה מפני שאמר הקדוש ברוך הוא עמלק גרם להיות שמי וכסאי חסרים כך פרשיותיו חסרים ובירושלמי קאמר הוא עשה מעשה קטוע כך פרשתו קטועה".

פסיקה להלכה בשו"ע

מורן פסק להלכה בשו"ע בסימן קל"ז סעיף א' כדברי הטור לגבי מספר הפסוקים שקוראים בתורה כשיש שלושה עולים לתורה, וכן לגבי מספר הפסוקים שקוראים בפורים: "ביום שקורין שלושה, אין קורין פחות מעשרה פסוקים: וידבר עולה מן המנין. ואי סליק עניינא בבציר מעשרה פסוקים, כגון פרשת עמלק (שמות יז' ח - טז) שאין בה אלא תשעה פסוקים, שפיר דמי". ובסעיף ב' פסק מורן להלכה את סדר חלוקת הפסוקים בין שלוש העולים, כפי שמובא בגמרא וכפסיקת הטור.

"אין קורין עם כל אחד פחות משלושה פסוקים, שנים קורין שלושה שלושה ואחד קורא ארבעה, ואיזה מהם שקורא ארבעה ה"ז משובח".

פסיקה להלכה בשו"ע

לגבי קריאת התורה ביום פורים שיש בה תשעה פסוקים כתב בבית יוסף בסימן תרצ"ג שנהגו להזור על הפסוק אחרון כדי להשלים את קריאת התורה לעשרה פסוקים. כן פסק מורן להלכה בשו"ע בסימן תרצ"ג - ד' שנהגו לכפול את הפסוק האחרון, והרמ"א ציין שאין זה מנהגם.

"מוציאין ס' ת וקורין בפרשת ויבא עמלק, ואף על פי שאין בה אלא ט' פסוקים; כופלין פסוק אחרון כדי להשלים לעשרה פסוקים. הגה: ואין המנהג לכפול פסוק האחרון של הפרשה..."

'משנה ברורה'

במשנה ברורה בסימן קל"ז ס"ג ג' ביאר מדוע חז"ל לא הוסיפו בקריאה של פורים פסוק לפני או אחרי התשעה. "כגון פרשת עמלק - שקורין בפורים ולא רצו חז"ל להוסיף עליהם איזה פסוקים מלמעלה או מלמעלה לרמוז דמפני שעמלק גרם להיות השם והכסא חסר כדכתיב כי יד על כס ית כך יהיו פרשיותיו חסרים".

'ילקוט יוסף'

בספר ילקוט יוסף בסימן קל"ז - פסק להלכה כדברי מורן בשו"ע לגבי מספר הפסוקים שקוראים בתורה ביום בו יש שלושה עולים ודרך חלוקתם. ובספר ילקוט יוסף קצור שולחן ערוך בסימן תרצ"ג ציין את מנהג הספרדים לחזור על הפסוק האחרון, אולם אין החזרה על הפסוק מעכבת. "...ומוציאים ספר תורה וקוראים בו שלושה עולים בפרשת ויבא עמלק, וכופלים הפסוק האחרון להשלים למניין עשרה פסוקים. ואם לא כפל הפסוק אין בכך כלום, ואף על פי שאין בכל פסוקי הקריאה בפרשה זו עשרה פסוקים, אלא תשעה פסוקים בלבד, הואיל ונשלמה הפרשה..."

סיכום

בקריאת התורה בימים שיש שלושה עולים, קוראים לפחות עשרה פסוקים. היות ועשרה פסוקים לא מתחלקים שווה בין שלוש, שנים מהם יקראו שלושה פסוקים כל אחד, ואחד יקרא ארבעה פסוקים. בקריאת התורה בפורים יש רק תשעה פסוקים - שלושה פסוקים לכל עולה, זאת מפני שבסוף תשעת הפסוקים הושלם העניין בפרשה. בבית יוסף כתב שבמכוון חז"ל לא הוסיפו פסוקים לקריאת התורה של פורים, וזאת מפני שאמר הקב"ה - עמלק גרם להיות שמי וכסאי חסרים כך פרשיותיו חסרים. ובכל זאת מורן כתב שמנהג הספרדים לחזור על הפסוק האחרון, אך החזרה על הפסוק מעכבת, והרמ"א כתב שמנהגם לא לחזור על הפסוק האחרון.

קול ששון

תשובות

כרשת יתרו

על מצות כיבוד הורים

בני ישראל שמחים לקבל את התורה

בעשרת הדיברות ציווה ה' לנו: "כבד את אביך ואת אמך, למען יאריכון ימך". מה ראה הקדוש ברוך הוא להרוג כמצוה זו ולהשמיע שכרה? והרי מצוה זו מושכלת ומוכנת מאליה, אף נכרים הצמינו בה, כדמה בן נתינה מאשקלון - וכעשיו הרשע... ומדוע יש צורך "לפתות" לקיומה בהבטחה שייטב לנו ונאריך ימים?

משיב על כך מרן החיד"א זצ"ל, הרי הלכה היא: "אב שמחל על כבודו, כבודו מחול", ואין עוברים על מצות כיבוד אב, אם מחל על כבודו ואינו מקפיד שינשקו ידיו, שיקומו בהיכנסו לחדר, ושידברו אליו בדרך כבוד-כל אלו דברים, שכמעט ונשכחו מבני דורנו!

איזה כבוד ויקר העניקו הורינו להוריהם! איך עמדו בפניהם כפחד ובמורא! וכאן, הכל נשחק ונשכח, וההורים נהיו "כחברים" - במקרה הטוב ... לפיכך באה התורה הקדושה ואמרה: "כבד את אביך ואת אמך, למען יאריכון ימך". דע, שגם אם מחלו על כבודם ואינם עוברים כפחד - אבל מפסיד אתה את השכר הגדול והנפלא! על כן, הבה נשוב למסורת כיבוד ההורים על פי גדר ההלכה, גם אם מחלו על כבודם!!

בחודש סיוון הגיעו בני ישראל מרפידים למדבר סיני הם הלכו והתקרכו אל ההר עליו היו צריכים לקבל את התורה וכולם יחד עמדו שם כאיש אחד, בלב אחד, אחרי שנטהרו מארבעים ותשעה שערי טומאה, בהם שקעו בהיותם במצרים והגיעו לדרגה הראויה לקבלת התורה. הסכימו בשמחה לקבל את התורה וענו יחד פה אחד: "כל אשר דיבר ה' נעשה".

ביום ב' בסיוון, קרא ה' למשה מראש ההר. עלה משה אל האלוקים ונכנס בעובי הענן. ה' ציווה את משה לצוות לישראל לכבד בגדיהם, ולהתקדש ולהיות מוכנים ליום השלישי כלומר: ליום ששה בחודש סיוון, לקבל את התורה הקדושה.

מהורים זוכים היו אותה שעה ישראל, קדושים כמלאכי בשרת. בבוקר יום ו' בסיוון, הקדוש ברוך הוא בכבודו העיר אותם בקולות וברקים. עמדה כל הבריאיה והעולם כולו בדממה מוחלטת, לשמע את קול ה'. ובדממה הגדולה ששררה אז בעולם, הדהד רק קולו של ה', האומר את עשרת הדברות לישראל והגיע לאוזני כל אחד ואחד, מקצה העולם ועד קצהו נשמע הקול, בשבעים לשונות, כדי שישמעו גם אומות העולם.

שאלות והפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ה' (המשך)

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

6. "...ויתן שם לישראל נגד ה'הר" (פרק יט) לאיזה כיוון היו פניהם?
א. לכיוון צפון.   ב. לכיוון מזרח.
ג. נהלקו לארבעה, ופניהם כנגד כל רוחות השמים.   ד. לכיוון מערב.
7. "מזבח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִי..." (פרק כ') למח הכוונה "מזבח אדמה"?
א. מזבח העשוי מאדמה.   ב. מזבח הצמוד לאדמה ולא על עמודים.
ג. שיש למלא את מזבח הנחושת באדמה.   ד. תשובות ב' וג' נכונות.
8. מאיזה חומר היו הייבים להיות הכרובים שהיו כמשכב? (פרק כ').
א. זהב ואם אין זהב, מכסף.   ב. זהב ואם אין זהב, מנחשת.
ג. זהב, ואסור מהומר אחר.   ד. זהב ואם אין, מעץ מצופה זהב.

1. מה הציע יתרו למשה, כדי להקל עליו לשפוט את העם?
א. שאהרון הכהן יעזור לו.   ב. שיהושע יעזור לו.
ג. ששרי אלפים מאות המישים ועשרות יעזור לו.   ד. שיעזור בזקנים.
2. על איזה הר ניתנה התורה לבני ישראל?
א. הרי אררט.   ב. הר ההרמון.   ג. הר סיני.   ד. הר גריזים.
3. מה ביקשו בני ישראל ממושה כששמעו מה' את עשרת הדיברות?
א. שה' יחזור על עשרת הדברות.   ב. שמושה יחזור עליהם שוב אחרי ה'.
ג. לא להוסיף על עשר דברות.   ד. לשמוע את המצוות ממושה ולא מה'.
4. מדוע בחר ה' דווקא בחר סיני לתת עליו את התורה לבני ישראל?
א. הוא ההר הגבוה ביותר.   ב. היה הר צנוע ולא גאותן.
ג. לא עבדו עליו עבודה זרה.   ד. תשובות ב' וג' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש הרשב"ם - כיתות ה' עד ח'

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ח'

9. "...מִשֶׁה יִדְבֹר וְהָאֱלֹהִים יַעֲנֵנוּ בְקוֹל" (פרק יט) עם מי משה ידבר?
א. משה ידבר עם הקב"ה.   ב. משה ידבר אל העם.
ג. משה ידבר אל המלאכים.   ד. משה ידבר עם אהרון ושבעים הזקנים.

5. מי יעץ למשה להחזיר את ציפורת אשתו ואת ילדיו למדין ומת?
א. אהרון אחיו כשפגשו בדרכו למצרים.   ב. ה' כשהיה בדרכו למצרים.
ג. אהרון אחיו בזמן שהתחילו המכות.   ד. משה ואשתו החליטו בעצמם.

שאלה עפ"י פירוש הספורנו - כיתות ה' עד ח'

10. "מִזְבֵּחַ אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִי..." (פרק כ') מה ההדגשה במילים "מזבח אדמה"?

- א. מזבח ללא ציורים ודמויות.   ב. לא צריך מזבח מזהב כדי לקרבני אליכם.
- ג. המזבח צריך להיות צמוד לאדמה.   ד. דווקא מזבח העשוי מאדמה.

לימוד פורה ואהנה

התשובות הנכונות לפרשת בא:

1- ג' 2- ב' 3- ב' 4- ד' 5- ד' 6- א' 7- א' 8- ג' 9- א' 10- א'

